

SIRIUS Watch 2018

VLOGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA V VKLJUČEVANJU OTROK PRISELJENCEV: POVEZANOST S ŠOLAMI

Povzetek mednarodnih ugotovitev¹

1. Povezovanje med formalnim in neformalnim izobraževanjem je pomembno za celostni otrokov razvoj, še posebej za otroke priseljence, da pridobijo pozitivne učne izkušnje, kar jim olajša vključevanje v novo kulturno okolje. Kljub temu je **sodelovanje** med obema sektorjema **omejeno** in **nesistematično** v številnih državah, članicah EU.
2. Poročilo SIRIUS Watch izpostavlja **številne iniciative in primere dobrih praks** na lokalni in nacionalni ravni, ki bi lahko bile inspirativne za izobraževalno politiko, da bi jih sistematično razširila v izobraževalni sistem in spodbudila oblikovanje spodbudnega okolja z več-partnerskim sodelovanjem pri doseganju vključevanja priseljencev.
3. Analiza različnih primerov **skupnega sodelovanja šol in akterjev neformalnega izobraževanja**, da bi zagotovili inkluzivno in pravično učno okolje, nakazuje naslednje **smernice**:
  - a. V mnogih državah je sodelovanje **vsaj delno podprto** s strani nacionalnih ali regionalnih vladnih politik in programov.
  - b. **Večina projektov in iniciativ**, posebej tistih, ki so osredotočene na otroke priseljence in begunce, so vzpostavile in jih **izvajajo NVO** ali organizacije lokalnih skupnosti.
  - c. **Nekatere šole dobro sodelujejo z akterji neformalnega izobraževanja**, če razpolagajo z zadostnimi viri in kapacitetami.

Ključne ugotovitve so v nadaljevanju predstavljene s smernicami za nadaljnje delo in se nanašajo na:

1 – 4: dostopnost/razširjenost projektov in iniciativ, ki oblikujejo partnerstvo;

5 – 10: identifikacija sistemskih pogojev, ki spodbujajo sodelovanje, in potrebnih ustreznih sprememb politik oz. strategij.

- ¹ Povzetek v slovenskem jeziku je pripravila dr. Alenka Gril, na podlagi kratkega mednarodnega poročila, ki so ga pripravili: Karolina Lipnickiene, Hnna Siarova in Loes van der Graaf: SIRIUS WATCH 2018, Role of non-formal education in migrant children inclusion: links with schools; Executive summary. PPMi, 2018. http://www.sirius-migrationeducation.org/wp-content/uploads/2018/12/SIRIUS-Watch_Executive-summary.pdf

- 1. Partnerstvo med šolami in ponudniki neformalnega izobraževanja še niso razširjene in sistematične.**
  - ⇒ Akterji na področju izobraževanja bi lahko spodbudili potencialno sodelovanje med sektorjema formalnega in ne-formalnega izobraževanja in sistematično prepoznali koristi za vse otroke.
  - ⇒ Izobraževalni sistemi bi morali oblikovati jasne strategije in zastaviti specifične cilje, z vgrajenimi mehanizmi spremljanja in jasne delitve vlog med različnimi akterji pri vzpostavljanju sinergij med formalnim in neformalnim izobraževanjem.
  - ⇒ Odločevalci na ravni EU bi morali konceptualizirati neformalno izobraževanje kot pomemben element doseganja širših kurikularnih ciljev po vsej Evropi.

- 2. Vladne iniciative so običajno usmerjene na vse otroke na splošno, ne da bi se eksplicitno usmerile na integracijo priseljencev. Kljub temu otroci priseljenci pogosto profitirajo, saj so ponujene dejavnosti dostopne, razpoložljive in kakovostne.**
  - ⇒ Potrebno je oblikovati skupno vizijo sodelovanja med več akterji, izhajati iz močnih plati vseh. Vzpostavljen jasen okvir, ki bi reguliral sodelovanje, kot tudi stične točke povezovanja različnih akterjev, bi lahko zagotovil boljše sinergije med različnimi ponudniki izobraževanja.
  - ⇒ Javni organi naj bi zagotovili dostopne programe neformalnega izobraževanja za različne skupine otrok. Pomembno je preskrbeti družine novih priseljencev z informacijami o izobraževalnih možnostih v jezikih, ki jih razumejo in na mestih, ki so zanje relevantna.
  - ⇒ Ministrstva za izobraževanje naj bi vlagala v razvoj široke mreže različnih in visoko kakovostnih programov neformalnega izobraževanja (posebej v manjših krajih in ruralnih območjih), ki bi lahko bile senzibilne za različnost v ciljni populaciji.

- 3. Čeprav akterji civilne družbe izvajajo različne programe, namenjene otrokom priseljencem, primeri nakazujejo, da sodelovanje s šolami ni konsistentno.**
  - ⇒ Javni organi naj bi zagotavljali vzdržno financiranje iniciativ NVO, akterji civilne družbe pa bi skrbeli za ustrezno prerezporejanje financiranja.
  - ⇒ Ko načrtujejo projekte, bi morale NVO razmisliti o kompetencah, ki bi jih otroci pridobili v projektu in kako se skladajo z učnimi cilji ter splošnim otrokovim razvojem.
  - ⇒ Javni organi naj bi oblikovali platforme mreženja med nevladnim sektorjem in šolami, namenjenim različnim področjem izobraževanja, ki bi jih lahko spodbudile k priložnostnemu sodelovanju.

- 4. Številne šole inovirajo in se odpirajo v skupnost s ciljem obogatiti učne izkušnje svojih učencev in spodbuditi integracijo učencev, ki potrebujejo dodatno podporo. Kljub temu pa se takšne iniciative ne razširijo skozi celoten izobraževalni sistem.**
  - ⇒ Šole bi lahko razvile strategijo in vizijo šolske skupnosti, v kateri bi opredelile vrednost doprinosa sinergij z zunanjimi akterji za lastno poslanstvo.
  - ⇒ Vodstvo šol bi lahko zagotovilo potreben čas svojim zaposlenim za načrtovanje projektov z zunanjimi partnerji.

- ⇒ Izobraževalni sistemi bi morali spremeniti način razmišljanja tistih učiteljev in vodstev šol, ki menijo, da izobraževanje poteka le v razredih, skozi usmerjeno obravnavo vsebin in ustrezne vaje.
- ⇒ Ministrstva naj bi razvila orodja in mehanizme za prepoznavanje učnih izkušenj izven razreda.
- ⇒ Izobraževalni sistemi naj bi vključevali mehanizme za nagrajevanje učiteljev, ki sodelujejo v dodatnih dejavnostih izven običajnega kurikula (npr. pri projektih, izmenjavah učencev, koordinaciji prostovoljcev).

5. Nacionalne in regionalne strategije izobraževanja nimajo strateških ciljev, ki bi spodbujali partnerstvo za socialno inkluzijo.

- ⇒ Izobraževalni sistemi potrebujejo glavni strateški fokus na nacionalni ali regionalni ravni na promociji neformalnega izobraževanja v splošnem in specifično usmerjenega na socio-ekonomsko prikrajšane skupine, da bi participirale v neformalnem izobraževanju.
- ⇒ Ministrstva naj bi postavila jasne smernice za šole, skozi standarde, kurikule, mehanizme šolske evalvacije, ki bi šolam pomagali usmerjati proces izvajanja.
- ⇒ Potrebno bi bilo, da agencije/institucije, ki spremljajo kakovost v šolah, vključijo dodatne kriterije, ki bi spodbudile šole k vzpostavljanju partnerstva za učenje med več akterji.

6. Partnerstvo med šolami in ponudniki neformalnega izobraževanja bi lahko spodbudila avtonomija šol (pri definiranju lastnih učnih metod, učnih ciljev, upravljanja s finančnimi viri), s pridruženimi ustreznimi mehanizmi nadzora.

Oblikovalci politik bi morali spodbuditi uravnoteženost šolske avtonomije in horizontalnih mehanizmov odgovornosti:

- ⇒ Organizacija dela in sistemi nagrajevanja učiteljev bi morali imeti dovolj prožnosti za nagrajevanje časa učitelja, ki razvija nove metode poučevanja, gradiva, pristope, ali sodeluje pri raziskovalnih projektih, testiranju in vključevanju sodobnega učenja in načinov ocenjevanja v svojo pedagoško prakso.
- ⇒ Izobraževalni sistemi bi morali povečati vlogo lokalnih deležnikov, kot so učitelji, študenti, starši in akterji lokalne skupnosti v vodenju šol.

7. O financiranju se poroča kot oviri za dosledno sodelovanje med šolami in zunanjimi akterji na splošno in posebej pri obravnavi vključevanja priseljencev.

- ⇒ Države članice in zainteresirane strani v izobraževanju na nacionalni ravni bi lahko bolj izkoristile možnosti evropskih programov financiranja, kot sta Erasmus + in Sklad za migracije, azil in integracijo (Asylum Migration and Integration Fund) pri podpori neformalnega izobraževanja in partnerstev šolske skupnosti.
- ⇒ Mreže učiteljev ali ministrstva, ki usklajujejo neformalno izobraževanje, bi morale sistematizirati informacije o možnostih financiranja in ga razširiti v šole in ponudnike neformalnega izobraževanja.
- ⇒ Izobraževalni sistemi bi morali zagotoviti določeno prožnost pri upravljanju sredstev, ki bi lahko bila dodeljena za podporo eksperimentiranju in izvajanju inovacij.

⇒ Upravljalci donatorskih shem bi pri dodeljevanju sredstev lahko preučili, ali imajo šole strategije/smernice, ki vodijo partnerstva s ponudniki neformalnega izobraževanja.

8. Strokovni razvoj in metodološka podpora (v povezavi s poučevanjem kulturno različnih razredov in povezovanja s ponudniki neformalnega izobraževanja) učiteljev in strokovnih delavcev neformalnega izobraževanja še niso zadostni.

⇒ Javni organi bi morali spodbuditi visokošolske institucije, naj dosledneje vključujejo povezane predmete v kurikulum izobraževanja bodočih učiteljev;

⇒ Praktični elementi začetnega usposabljanja učiteljev bi morali učiteljem pomagati pri pridobivanju praktičnih spretnosti v vključujočih šolskih partnerstvih in projektih itd.

⇒ Javni organi in zainteresirane strani v izobraževanju bi morali redno spremljati in širiti informacije o metodoloških orodjih in možnostih za usposabljanje, ki so na voljo zaposlenim učiteljem.

⇒ Javni organi bi morali spodbujati raziskave in razvoj z veljavnimi in enostavnimi instrumenti, ki omogočajo oceno predhodno pridobljenih kompetenc v rednem šolskem kontekstu.

9. Sodelovanje med šolami in mreže šol lahko spodbudijo partnerstva med šolami in ponudniki neformalnega izobraževanja tako, da jim omogočijo dostop do informacij, ki v tem trenutku niso dostopne, s spodbujanjem pozitivnega odnosa do nekaterih učnih praks in navdihujejo učitelje, da preizkusijo nove metode.

⇒ Vodstvo šole bi moralo zagotoviti spodbudno okolje za učitelje, da sodelujejo in spodbujajo prakse sodelovanja, kot so vzajemno učenje, mentorstvo, formativne povratne informacije, reflektivne prakse in raziskovalne prakse ter zagotovijo ustrezne priložnosti za mrežno povezovanje in strokovni razvoj.

⇒ Ministrstva za izobraževanje bi morala vlagati v razvoj in vzdrževanje visoko kakovostnih mrež in platform za učitelje, šole in številne druge zainteresirane strani, ki si izmenjujejo svoje znanje in izkušnje, dobijo priznanje in sodelujejo pri skupnih projektih na različnih ravneh.

10. Čeprav je v mnogih državah na voljo vedno več različnih možnosti neformalnega izobraževanja, so zelo omejene raziskave in evalvacije o njihovi kakovosti, ključnih dejavnikih uspeha pri vključevanju priseljencev in učinkov teh dejavnosti.

⇒ Odločevalci bi morali pregledati in posodobiti opredelitve, ki se trenutno uporabljajo v nacionalnih zbirkah podatkov o izobraževanju, da bi dobili jasen pregled o številu in značilnostih učencev, ki se ukvarjajo z dejavnostmi neformalnega izobraževanja. Po kazalnikih bi morali tudi razčleniti podatke o na podlagi različnih profilov, kot so otroci begunci, državljani EU, državljani tretjih držav itd.

⇒ Zainteresirane strani na različnih ravneh bi lahko naslovile nezadostnost raziskav na tem področju: Evropska komisija, vlade in univerze bi morale spodbujati in podpirati raziskovalne projekte o kakovosti razpoložljivih programov neformalnega izobraževanja, mehanizmih za vzpostavljanje povezav, ki bi vključevale različne prostore in vrste učenja, preučiti učinke takih partnerstev zlasti za otroke priseljence in spodbujati sodelovalne raziskovalne projekte, ki vključujejo učitelje in nevladne organizacije.